

แนวทางการแก้ไขปัญหาคาดความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษาในตลาดแรงงานไทย
Approaches to Solving the Vocational Manpower Demand
in Thai Labor Market

อัจฉราภรณ์ เสมคำ¹

Auscharapon Samkam

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษา ในตลาดแรงงานประเทศไทย และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคาดความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการกาอาชีวศึกษาและผู้อำนวยการด้านการขับเคลื่อนนโยบายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellent Center) ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ การสัมภาษณ์ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีแนวคิด รวมถึงเอกสารต่างๆ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนากำลังคนของอาชีวศึกษามีอยู่หลายปัจจัย อาทิปัญหาด้านภาพลักษณ์และทัศนคติ ปัญหาด้านเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาด้านการ

---

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จัดสรรงบประมาณ ภาครัฐ ทุน อุดหนุนปฏิบัติการ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เร่งดำเนินการหาทางแก้ไขปัญหามาโดยตลอดโดยการเน้นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ที่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ การเปิดสอนหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการในสถานศึกษา การให้สถานประกอบการมาร่วมพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาคือความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การสร้างค่านิยมหรือแรงจูงใจให้เด็กมาเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องเร่งดำเนินการโดยเร็ว โดยคาดหวังว่าภาคเอกชนจะมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยสร้างค่านิยมการเรียนอาชีวศึกษาให้เห็นผลมากขึ้น การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา (อ.กรอ.อศ.) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นกลยุทธ์ที่ร่วมมือกันทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่สอดคล้องตรงต่อความต้องการของสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาหลักสูตรและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน จัดหาและพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนสมัยใหม่ พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : แรงงานไทย, อาชีวะ

Abstract

This research aims to realize the problem of the demand for vocational labors in the Thai labor market and to seek the solution to the lack of vocational labors in Thailand. The sampling group includes the director of the Office of the Vocational Education Commission, and experts

on vocational education policy for developing excellent center. The method of collecting data is the key informant interview. The author also collects the document regarding the conceptual frameworks together with all the document gathered from the interview and studies in order to systematically synthesize the study. The research finds that

1) The factors that affect the development of vocational labors include appearance, opinion, economic problem, the change in ICT, the problem regarding the curriculum, the lack of teaching resource and the educational stuffs, budget allocation, and materials. Yet the Office of the Vocational Education Commission has continuously tried to solve these problems by focusing on the causes of problems, cooperating with both domestic and international agencies, launching a proper curriculum, and collaborating with entrepreneurs in developing the vocational curricula.

2) The solution to the problem for the Office of the Vocational Education Commission is to raise awareness and to pursue more students to select the vocational education. The public and private sectors have to cooperate with each other in achieving these goals. The establishment of the Public-Private Joint Committee for Producing and Developing Vocational Education is the key strategy for developing human resource and capacities that meet the demands both from public and private sectors. It also develops the curriculum and provides the ICT for modern vocational education in the 21th century.

Abstract: Thai Labor Market, the Vocational Manpower

บทนำ

ปัจจุบันตลาดแรงงานในประเทศไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและเชิงภูมิศาสตร์ กล่าวคือ การขาดแคลนแรงงานในเชิงปริมาณ เป็นภาวะที่ความต้องการแรงงานมากกว่าปริมาณแรงงานที่มีอยู่ในตลาดแรงงาน อีกทั้ง การขยายตัวของอุปสงค์แรงงานในตลาดสูงกว่าการขยายตัวของอุปทานแรงงาน ซึ่งมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้กำลังแรงงานลดลง การที่มีกำลังแรงงานในกลุ่มสูงอายุในอัตราที่สูงเป็นสาเหตุให้มีกำลังแรงงาน ไม่เพียงพอกับความต้องการแรงงานของภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ขยายตัว นอกจากนี้การขาดแคลนแรงงานของประเทศไทยยังเกิดจากความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการกำลังคน และการผลิตกำลังคนของประเทศ กล่าวคือ ผู้ประกอบการไม่สามารถหาแรงงานที่มีคุณสมบัติ ตามที่ต้องการได้ เนื่องจากทักษะและความรู้ความสามารถของแรงงานไม่ตรงกับความต้องการใช้แรงงาน ทั้งนี้ เนื่องจากกำลังแรงงานไทยนิยมเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะสายสังคมศาสตร์ส่วนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการเรียนน้อยมาก ในขณะที่เดียวกันภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยยังเป็นอุตสาหกรรมแรงงานที่มีการใช้แรงงานระดับล่างเป็นส่วนใหญ่และใน บางอุตสาหกรรมต้องการแรงงานระดับอาชีวศึกษาและแรงงานที่มีทักษะสูง จึงทำให้ความต้องการของภาคอุตสาหกรรมไม่ตรงตามกำลังคนที่ผลิต ความต้องการแรงงานในระดับอาชีวศึกษามีมากขึ้นเนื่องจากผู้เรียนในระบบอาชีวศึกษามีทักษะ สมรรถนะในด้านวิชาชีพที่เน้นเฉพาะด้าน ซึ่งตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ปัญหาในระบบอาชีวศึกษาไทยเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อดตลาดแรงงาน ระบบอาชีวศึกษาไทยได้ถูกละเลยจนทำให้มีคุณภาพต่ำและปัญหาด้านภาพลักษณ์ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในปัจจุบันประเทศไทยยังประสบกับปัญหาในด้านการผลิตแรงงานระดับอาชีวศึกษาหรือแรงงานที่มีทักษะในสัดส่วนที่ไม่

สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศและความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องการแรงงานที่มีความรู้ ทักษะ ในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ที่สามารถรองรับเศรษฐกิจ ซึ่งมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านของการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ของประเทศ เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการลงทุนใน 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายเพื่อให้สามารถแข่งขันในเวทีโลก และก่อให้เกิดการจ้างงานในตลาดแรงงานระดับสูง ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานในระดับทักษะฝีมือ การเตรียมความพร้อมด้านการผลิตกำลังแรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานจึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งปัญหาของอาชีวศึกษาไทยเป็นปัญหาเชิงคุณภาพตลาดแรงงานไทยยังจ้างแรงงานที่ใช้ทักษะน้อย แต่มีแนวโน้มการจ้างงานที่ใช้ทักษะสูงมากขึ้นโดยเฉพาะแรงงานวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ที่กำลังเป็นที่ต้องการ ดังนั้นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข คือ การจัดการศึกษาระบบอาชีวศึกษาที่ต้องปรับปรุงทั้งในด้านของคุณภาพและเพิ่มปริมาณผู้เรียนให้มากขึ้น เน้นการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัย การจัดการศึกษาในสายอาชีวศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ(ทล.บ) ซึ่งเป็นการส่งเสริมในด้านการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะทางด้านวิชาชีพ ต้องยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการส่งผู้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานและการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ

118 วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

ขอบเขตงานวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงานและแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 –2562 เท่านั้น และทำการศึกษาในด้านความต้องการกำลังคนด้านอาชีวศึกษาและด้านการผลิตและพัฒนา กำลังคนของอาชีวศึกษาเท่านั้น

2. ขอบเขตด้านข้อมูล ผู้บริหารของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 3 ท่าน ผู้ชำนาญการด้านการขับเคลื่อนนโยบายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศเฉพาะทาง (Excellent Center) จำนวน 2 ท่าน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 –2562 เฉพาะหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา เป็นการศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 –2562 ระยะเวลา 11 ปี และได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ –เมษายน 2563

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

3. นำผลที่ได้จากการศึกษาไปวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายในหน่วยงานเพื่อการพัฒนาและผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะวิชาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี

แรงงาน หมายถึง กำลังคนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ

ปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน หมายถึง ปัญหาในด้านภาพลักษณ์และทัศนคติ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านเทคโนโลยี ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์

การแก้ไข้ปัญหา หมายถึง แนวทางการแก้ไข้ปัญหาด้วยการสร้างค่านิยมและแรงจูงใจ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางการผลิตและพัฒนากำลังคน การพัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอน การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชน การจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

นโยบายสาธารณะ (Public Policy) หมายถึง แนวทางหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐตัดสินใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำภายใต้อำนาจหน้าที่

120 วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1

หรือ ความรับผิดชอบโดยกำหนดเป็นหลักการ แผนงานหรือโครงการเพื่อประโยชน์แก่สังคม และส่วนรวม (ปิยะนุช เงินคล้าย, 2559)

Thomas R. Dye (2011) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ

William Greenwood (1988) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง การตัดสินใจขั้นต้นของรัฐบาลเพื่อว่าแนวทางกว้าง ๆ สำหรับเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงานของหน่วยงานไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

James E. Anderson (2006) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ คือ แนวทางการปฏิบัติหรือการกระทำซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหรือชุดของผู้กระทำ ที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่า สิ่งใด ที่จะต้องกระทำให้สำเร็จ มีสิ่งซึ่งรัฐบาลเพียงแต่ตั้งใจกระทำหรือเสนอให้กระทำเท่านั้น เป็นการจำแนกให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างนโยบายกับการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญระหว่างการเลือกทางเลือกที่ต้องเปรียบเทียบกับกัน

Carl J. Friedrich (1963) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ คือ ชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือรัฐบาลภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบด้วยปัญหา อุปสรรคและโอกาส นโยบายจะถูกนำเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยมุ่งที่จะกระทำให้บรรลุเป้าหมาย

David Easton (1953) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง อำนาจในการจัดสรรค่านิยมของสังคมทั้งมวลและผู้ที่มีอำนาจในการจัดสรร ก็คือ รัฐบาล

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า นโยบายสาธารณะ หมายถึง แนวปฏิบัติหรือกิจกรรมที่รัฐ หน่วยงานรัฐ ได้ตัดสินใจกำหนดไว้ เพื่อดำเนินงานของหน่วยงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

2. แนวคิดเกี่ยวกับแรงงาน

ในทางสังคมศาสตร์ “แรงงาน” หมายถึง แรงกายและแรงความคิดของมนุษย์ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรียกว่า “งาน” เพื่อการดำรงอยู่ของชีวิตมนุษย์

ในทางการเมือง “แรงงาน” อาจหมายถึงงานที่ต้องทากายได้บังคับบัญชาของผู้อื่นเป็นงานที่ขาดอิสระ ต้องขึ้นอยู่กับกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับของสถาบันที่ตนสังกัดอยู่และอาจหมายถึงงานที่ผู้ประกอบการ หรือนายทุนบังคับให้ผู้ทำงานโดยไม่มีเวลาหยุดพักผ่อน ที่พอเหมาะ ใช้เด็กทำงานหนักไม่สมควรต่อวัยและพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจของเด็ก

ในทางวิทยาศาสตร์ “แรงงาน” หมายถึง "พลังงานชีวภาพ" จากอินทรีย์มีชีวิตอันประกอบด้วย “พลังงานกายภาพ” และ “พลังงานจิตภาพ”

3. แนวคิดเกี่ยวกับตลาดแรงงาน

ตลาดแรงงานเป็นแหล่งที่นายจ้างและ คนหางานมาเจอกันและตกลงทาสัญญาเข้าทำงาน นายจ้างได้รับบริการจากคนหางาน และคนงาน ได้รับค่าจ้างเป็นผลตอบแทน ในทางวิชาการ ตลาดแรงงาน คือ แหล่งที่ก่อให้เกิดอุปสงค์และอุปทานของแรงงานซึ่งทางด้านอุปสงค์ของแรงงาน คือ ฝ่ายนายจ้างผู้ต้องการแรงงานและทางด้านอุปทานของแรงงาน คือ ฝ่ายลูกจ้างหรือคนงานต้องการเสนอขายแรงงาน ซึ่งแหล่งที่เป็นตลาดแรงงาน ได้แก่ สำนักงานจัดหางาน แหล่งที่มีคนว่างงาน และแหล่งที่มีตาแหน่งงานว่าง

หน้าที่ของตลาดแรงงาน คือ การทำให้แรงงานกับตาแหน่งงานว่างมีความสอดคล้องกัน ซึ่งความจริงแล้วแรงงานกับตาแหน่งงานว่างไม่อาจสอดคล้องกันโดยง่าย การหางานทาของคณงาน และการหาคนมาบรรจุเข้าทำงานเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการขาดข่าวสารเกี่ยวกับตลาดแรงงานหรือแรงงานมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมกับตา

แรงงานที่ว่างอยู่ ดังนั้นการปรับปรุงข่าวสารเกี่ยวกับตลาดแรงงานจะทำให้แรงงานกับตาแรงงานว่างมีความสอดคล้องกันได้ดียิ่งขึ้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการแรงงาน

อุปทานแรงงาน หมายถึง จำนวนแรงงานที่ประสงค์และเสนอที่จะทำให้นายจ้างตามระดับอัตราค่าจ้างในระยะเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งขนาดหรือจำนวนของอุปทานแรงงาน ในเศรษฐกิจของประเทศหนึ่ง ๆ ย่อมขึ้นอยู่กับหลาย ๆ ปัจจัย เช่น ขนาดและส่วนประกอบ ของประชากร อัตราส่วนของประชากรที่ต้องทำงาน จำนวนวันเวลาที่ทำงาน ระดับรายได้ และเป้าหมายของรายได้ที่ต้องการ ตลอดจนระดับการศึกษาของคณงาน ปัจจัยเหล่านี้จะแสดงถึงขนาดของอุปทานแรงงาน

เนื่องจากอุปสงค์ที่มีต่อแรงงานเกิดขึ้นจากความต้องการซื้อสินค้าและบริการที่แรงงานผลิต เมื่อความต้องการสินค้าเปลี่ยน อุปสงค์แรงงานจะเปลี่ยนตามไปในทิศทางเดียวกัน และการผลิตสินค้าและบริการมีปัจจัยหลายอย่าง อุปสงค์แรงงานจึงขึ้นอยู่กับความต้องการใช้แรงงานร่วมกับปัจจัยอื่น

5. นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคน

กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคน ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง

การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ในช่วงนี้ ประเทศไทยยังคงประสบภาวะแวดล้อมและบริบทของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ เช่น กระแสการเปิดเศรษฐกิจเสรี ความท้าทายของเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเปลี่ยนเป็นสังคมผู้สูงอายุ ประกอบกับภาวะการณ์ด้านต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบันที่ยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาการผลิตความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น จึงต้องยึดกรอบแนวคิดและหลักการในการวางแผนที่สำคัญ

นโยบายของรัฐบาล

รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ ดังนี้ นโยบายรัฐบาลด้านที่ 4 จะจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญทั้งทางการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและพื้นที่ของสถานศึกษา ให้องค์กรภาคประชาสังคม เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาสู่สถานศึกษาตามศักยภาพ ความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการได้คล่องตัวขึ้น พัฒนาค้นทุกช่วงวัยด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้มีความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชนเพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะและพัฒนามาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้อง

และเชื่อมโยงกับมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ นาสารสนเทศและเครื่องมือที่ทันสมัยมาจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมเพื่อช่วยในการบูรณาการและการเรียนรู้ด้วยตนเอง สนับสนุนการเรียนภาษาต่างประเทศ ปลุกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งการผลิตสื่อคุณภาพเพื่อเปิดพื้นที่สาธารณะให้เยาวชนและประชาชน นโยบายรัฐบาลด้านที่ 8 จะมีการสนับสนุนการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาของประเทศเพื่อให้ไปสู่เป้าหมาย เสริมสร้างสังคมนวัตกรรมโดยการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์และคณิตศาสตร์ การผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน ปฏิรูประบบการให้สิ่งจูงใจ ระเบียบและกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา ส่งเสริมการลงทุนขนาดใหญ่ของประเทศ เช่น ด้านพลังงาน ระบบราง ยานยนต์ ไฟฟ้า การจัดการน้ำและขยะ จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการวิจัยและพัฒนาและด้านวิศวกรรม

การจัดการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เน้นความสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีให้มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น ทั้งนี้โดยนาคความรู้ในทางทฤษฎีที่เป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในฐานะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ โดยได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการจัดการอาชีวศึกษาและ

ฝึกการฝึกอบรมวิชาชีฟตามหลักสูตร ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ รวมทั้งหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อที่จัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ ปรัชญาการอาชีวศึกษา มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพสาขาวิชา กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งกำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นประเภทอนุกรมเวลา (time series) รายปีระหว่างปี พ.ศ.2551 -2562 รวมระยะเวลา 11 ปี โดยเก็บข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่ หนังสือทั่วไป ตารา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ เอกสารทางวิชาการ

ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการจากผู้ให้การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์มีลักษณะคล้ายกับการกัการใช้แบบสอบถาม โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด คำถามต่าง ๆ ถูกกำหนดขึ้นเป็นแบบ

สัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้ว เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถาม และข้อกำหนดที่แน่นอน โดยใช้คำถามแบบเดียวกันทั้งหมด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

ก) ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล

ข) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล

ค) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษาต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงาน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เป็นข้อมูลเชิงพรรณนาที่มีรายละเอียดและมีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับที่มาของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลทางเอกสาร ดังนั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นสัมภาษณ์ (Interview Research) และข้อมูลจากเอกสารต่างๆ (Document Research) จะถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลโดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ ตามข้อเท็จจริง ซึ่งการวิเคราะห์จะออกมาในลักษณะของการพรรณานำไปสู่คำตอบในการศึกษา

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางของกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

ก) เมื่อผู้ศึกษาได้สร้างแบบสัมภาษณ์และทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วจะนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปแจกกลุ่มตัวอย่าง แล้วให้กลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ข) เมื่อได้แบบสัมภาษณ์กลับคืนมาแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสัมภาษณ์และทำการศึกษาและนำข้อมูลคำตอบที่สมบูรณ์ในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปวิเคราะห์หาข้อมูลทางขั้นตอนเชิงคุณภาพต่อไป

ผลการวิจัย

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

ปัญหาความต้องการแรงงานกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน มีสาเหตุมาจากหลากหลายปัจจัย ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกได้ส่งผลกระทบต่อการผลิตและพัฒนาากำลังคนของอาชีวศึกษาทำให้การดำเนินการไม่สอดคล้องต่อความต้องการของตลาด โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มความต้องการที่เพิ่มขึ้น สาเหตุหลักที่ทำให้อาชีวศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดตามความต้องการได้มาจากหลายปัจจัย ดังนี้ ปัญหาด้านภาพลักษณ์และทัศนคติต่าง ๆ ทำให้ผู้ที่เข้าสู่ระบบมีจำนวนน้อย เมื่อจบการศึกษาแล้วเข้าสู่ตลาดแรงงานจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการ

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ถึงแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ส่งผลกระทบต่อกำลังแรงงานในตลาดแรงงาน แต่อาชีวศึกษาเชื่อมั่นว่ากำลังแรงงานอาชีวศึกษา ยังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานเนื่องจาก ผู้เรียนอาชีวศึกษายังมีทักษะ สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ในขณะที่เทคโนโลยีก้าวหน้าทำให้อาชีวศึกษาต้องปรับตัว ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีต่าง ๆ การนวัตกรรมการเข้ามาช่วยเพื่อตอบสนองความต้องการหรือช่วยพัฒนาทางด้านทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ที่ยังไม่ตอบโจทย์ผู้ประกอบการ ยังไม่คล่องตัวและสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต

ปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรครูและบุคลากรทางการศึกษา ในภาพรวมสถานศึกษาภาครัฐขาดแคลนครูมากกว่า และสถานภาพของครูผู้สอนส่วนมากเป็นอัตราจ้างซึ่งไม่มีความแน่นอนในการประกอบวิชาชีพไม่ได้มั่นคงเหมือนข้าราชการ อีกปัญหาหนึ่ง คือ การผลิตครูที่ไม่สามารถผลิตได้ในปริมาณที่เหมาะสมหรือเพียงพอในทุกระดับทำให้ขาดแคลนทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ประกอบกับอัตราการเกษียณอายุราชการที่มากขึ้น และภาระงานที่มากขึ้น

ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนแบบอาชีวศึกษาเน้นการเรียนการสอนด้านทักษะวิชาชีพ เน้นปฏิบัติการ บางสาขาวิชาเป็นสาขาเฉพาะต้องใช้ห้องปฏิบัติการเฉพาะ ต้องใช้เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์การเรียนการสอน

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การสร้างค่านิยมหรือแรงจูงใจให้เด็กมาเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องเร่งดำเนินการโดยเร็ว โดยคาดหวังว่าภาคเอกชนจะมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยสร้างค่านิยมการเรียนอาชีวศึกษาให้เห็นผลมากขึ้น เน้นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เข้าประกวดในการแข่งขันต่าง ๆ และได้รับรางวัลในระดับภาค ระดับชาติ หรือในระดับนานาชาติ ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจะดำเนินการพัฒนาคุณภาพและความเข้มแข็งซึ่งจะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการปฏิรูปอาชีวศึกษา โดยการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้เรียนและผู้ปกครอง ทำ

ให้สังคมเข้าใจมากขึ้น การพัฒนากำลังคนของอาชีวศึกษาได้ดำเนินการมานานแล้ว โดยในปัจจุบันนี้อาชีวศึกษาได้พยายามรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงานในทุกประเภท ทั้งในส่วนของภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจ และบริการ และภาคเกษตรกรรม เพื่อที่จะจัดทำสาขาวิชาหรือหลักสูตรที่เป็นสาขาใหม่ ๆ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของตลาด การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา (อ.กรอ.อ.ศ.) จำนวน 38 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มอาชีพ จำนวน 27 กลุ่ม กลุ่มด้านนโยบาย จำนวน 10 กลุ่ม และกลุ่มงานวิจัยและพัฒนา จำนวน 1 กลุ่ม ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดความต้องการกำลังคนในแต่ละกลุ่มอาชีพในทุกระดับเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษารวมถึงการกำหนดแนวทางกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนารายวิชาในหลักสูตรเพื่อให้มีสมรรถนะวิชาชีพเป็นที่ยอมรับของสถานประกอบการ แก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังคนของประเทศเป็นการเร่งด่วน ดำเนินการวิจัยและพัฒนารวางแผนผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของครูอาชีวศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ เน้นการจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาหรือสถาบันอาชีวศึกษาและสถานประกอบการในเรื่องการจัดหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การฝึกอาชีพ การวัดและประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษาและอีกส่วนหนึ่งในการเรียนภาคปฏิบัติกับสถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา โดยมุ่งเน้นการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการได้อย่างแท้จริง การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นกลยุทธ์ที่ร่วมมือกันทั้งผู้ผลิตและผู้ใช้ พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพและสมรรถนะที่สอดคล้องตรงต่อความต้องการของสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาหลักสูตรและ

พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเพิ่มการฝึกอบรมทักษะวิชาชีพ ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับเจ้าของอาชีพ พัฒนาทักษะของผู้เรียนตามบริบทอาชีพ ตามหน่วยงานที่เปลี่ยนแปลง ยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้ได้มาตรฐานของประเทศและมาตรฐานสากล จัดหาและพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน สมัยใหม่ พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีทักษะสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 เพิ่มองค์ความรู้และสร้างประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอาชีวศึกษา เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว จนทำให้ตามไม่ทัน จึงต้องร่วมมือกันจัดหาและพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับการพัฒนาธุรกิจของภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ การนำ Digital Platform มาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งประยุกต์ใช้รูปแบบและนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน ปรับระบบการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนที่เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะอาชีพ

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาคำถามต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน มีผลการวิจัยที่เป็นประเด็นน่าสนใจ นามอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาคำถามต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดผลกระทบต่อพัฒนากำลังคนของอาชีวศึกษามีอยู่หลายปัจจัย อาทิเช่น ปัญหาด้านภาพลักษณ์และทัศนคติ ปัญหาด้านเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ปัญหาด้านการขาดแคลนทรัพยากรครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ปฏิบัติการ ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้เร่งดำเนินการหาทางแก้ไขปัญหามาโดยตลอดโดยการเน้นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ ที่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้ง

ในและต่างประเทศ การเปิดสอนหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการในสถานศึกษา การให้สถานประกอบการมาร่วมพัฒนาหลักสูตรต่าง ๆ

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาคือความต้องการกำลังคนอาชีวศึกษาในตลาดแรงงาน

ผลการวิจัยพบว่า สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลมาโดยตลอด โดยเฉพาะเรื่องการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในด้านความต้องการแรงงานทักษะ/แรงงานวิชาชีพที่มีทักษะ สมรรถนะที่เป็นต้องการ การดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยการให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ทางอาชีวศึกษาได้พบปัญหาจากการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ แต่ก็สามารถดำเนินการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ออกมาได้เป็นอย่างดีจนกระทั่งถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล แต่อาชีวศึกษาที่สามารถผลักดันสถานศึกษาให้ก้าวทันเทคโนโลยี เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เดินหน้าผลิตกำลังคนในทุกกลุ่มอาชีพเพื่อรองรับตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานศูนย์กำลังคนต่าง ๆ เพื่อศึกษา ค้นคว้า วิจัยและเป็นฐานข้อมูลหลักเชื่อมโยงทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการศึกษาโดยเฉพาะภาคเอกชน ภาคประชาสังคม บูรณาการการจัดการเรียนการสอนในชุมชน เสริมสร้างสมรรถนะ เพิ่มเติมด้านจริยธรรม คุณธรรมให้ผู้เรียน ดำเนินการจัดการให้ครอบคลุมทุกด้าน ตั้งรับการเปลี่ยนแปลงทุกด้านในอนาคต ผู้บริหารได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาโดยสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนมั่นใจในคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลมากขึ้น รวมถึงแนวนโยบายต่างๆ ของผู้บริหารระดับสูงที่ตระหนักถึงความสำคัญของผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งงานวิจัยในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา (2559) ที่ได้ศึกษา โครงการทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางแผนการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เนื่องจาก การวางแผนด้านการพัฒนาากำลังคนให้สามารถรองรับการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร และภาคบริการซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้เศรษฐกิจและทบทวนความต้องการกำลังคนในภาพรวมเพื่อตอบสนองนโยบายต่าง ๆ ในบริษัทที่เปลี่ยนไป ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงานให้เพียงพอต่อความต้องการและขับเคลื่อนเศรษฐกิจทั้งในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี และงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) รายงานการวิจัย อนาคตภาพของการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาตามความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ ที่ให้ข้อเสนอแนะบทบาทของสถานศึกษาประเภทอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาใน 4 กลุ่มอาชีพ ที่เป็นกลุ่มอาชีพที่ขาดแคลน เช่น การจัดหาหลักสูตรควรมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ ทั้งนี้เป็นเพราะจะได้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในสาขาวิชานั้นๆ ควรมีการจัดการแบบทวิภาคีที่ชัดเจน มีระบบที่สามารถเชื่อมต่อสถานประกอบการที่จะให้ความร่วมมือทั้งในเรื่องการบริหารงบประมาณ กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Professional) ในอาชีพนั้นมาช่วยสอน ฝึกและแนะนำเพราะครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลที่ทันสมัยสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มอาชีพนั้น ๆ เนื่องจากประสบการณ์ในการทำงานจริงสำคัญมากกว่าองค์ความรู้ในชั้นเรียน การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญอีกประการของกลุ่มผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คือ การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพราะยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นโลกของอินเทอร์เน็ต ทำให้ค่านิยมและ

วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงตามไปอย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ณ เวลานี้อาจเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในอดีต แต่กว่าผู้เรียนจะจบก็มีการเปลี่ยนแปลงไปอีก ดังนั้น คุณลักษณะที่ควรบ่มเพาะในระหว่างการจัดการเรียนการสอนคือความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการขยายขอบเขตของประชากรในครั้งต่อไป เพื่อศึกษาประชากรในกลุ่มที่กว้างขึ้นและสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างได้
2. ควรมีการขยายระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น เนื่องจากเวลาที่จำกัดอาจทำให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ในบางประเด็น

บรรณานุกรม

กรมการจัดหางาน. (2559). รายงานผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าสู่

ตลาดแรงงานของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

กรมการจัดหางาน. (2560). ยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน

พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

กรมการจัดหางาน. (2560). ยุทธศาสตร์การแก้ไขและป้องกันการขาดแคลนแรงงาน

พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

กรมการจัดหางาน. (2561). ความต้องการแรงงานในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาค

ตะวันออก. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงแรงงาน.

134 วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1

ณัฐสิฏ รักษ์เกียรติวงศ์. การปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทย. ค้นเมื่อ 26 มกราคม 2563, จาก https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2016/08/nuthasid-vocational-education-v02_2.pdf

nuthasid-vocational-education-v02_2.pdf

ธเนศ ศรีวิชัยลาพันธ์. (2558). **เศรษฐศาสตร์แรงงาน**. เชียงใหม่:

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์.

ปิยะนุช เงินคล้าย. (2559). **นโยบายสาธารณะ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2557). **คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนใน**

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามหลักสูตร

อาชีวศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา : กรุงเทพมหานคร.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). **มองลึกคุณภาพอาชีวศึกษาไทย สู่**

ทางแก้ไขตรงจุด (1). ค้นเมื่อ

18 มกราคม 2563, จาก [https://www.bangkokbiznews.com/](https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638574)

[blog/detail/638574](https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638574)